

“S’ha convertit el País Valencià en boc expiatori de la crisi espanyola”

El professor de la Universitat de València Josep Vicent Boira (València, 1963) acaba de publicar ‘València, la tormenta perfecta’, on analitza com el País Valencià s’ha convertit en l’aneguet lleig de l’estat espanyol i desmunta alguns tòpics cimentats durant aquesta crisi.

Fa la sensació que *València, la tormenta perfecta* és un llibre escrit per a no valencians.

—En principi anava destinat a valencians, però a mesura que l’escrivia, convinguérem amb l’editorial que seria interessant ampliar els lectors potencials. El llibre té dos objectius: en primer lloc, explicar internament als valencians què hem fet mal fet i què hauríem de fer millor. En segon lloc, explicar als ciutadans de l’estat què és el País Valencià i què ha significat en la història contemporània d’Espanya.

—Expliqueu que allò que us va mou-

re a escriure el llibre fou una anècdota d’un míting del PP a Andalusia...

—Per a mi fou molt colpidor veure com en un míting a Andalusia una senyora interrompé la intervenció de Nuñez Feijóo al crit de “a vore si arreglen això de València”. Em vaig conscienciar que un territori que no havia estat problemàtic per a Espanya, havia esdevingut un problema greu en la percepció dels ciutadans de l’estat. Això em va decidir a escriure un llibre on explicar a aquella senyora i a la resta de la gent què era i què havia passat a València. La imatge que es té

de València és que és l’origen de tots els mals.

—La imatge és la que és, però els fets són els fets. Hem perdut caixes i bancs; estem en índexs d’atur per sobre de la mitjana; els polítics valencians són irrelevantes a Madrid; hi ha hagut tot de casos de corrupció; hi ha una sensació de descrèdit moral generalitzada. Per a acabar de reblar el clau, hem estat els primers a acollir-nos al Fons de Liquiditat de l’Estat, que obre les portes a la intervenció. València està en decadència?

—Això és en part la tesi del llibre:

a principi del segle XXI han convergit una sèrie de vectors que, si bé de manera individual no haurien fet trontollar el sistema, en unir-se han desencadenat una tempesta perfecta.

—**I quins són aquests vectors?**

—Al llibre hi ha moltes raons que expliquen la situació actual, però jo en destacaria tres: la fallida del model econòmic valencià, un dèficit crònic de finançament i la corrupció, el malbaratament i la desmesura en l'actuació de qui governa. Crec, en tot cas, que la corrupció i el malbaratament no són la causa de la crisi, sinó que, en tot cas, en són la conseqüència.

—**La perspectiva de portes enfora és que s'ha malbaratat molt; hi ha hagut molts casos de corrupció; i s'ha construït moltíssim. El llibre no desmenteix tot això, però sí que matisa segons quines afirmacions.**

—En realitat, tot el llibre és un intent de contextualitzar el País Valencià i de rebatre alguns tòpics. Així, per exemple, no es pot negar que al País Valencià s'ha construït en excés però, en volum, s'ha construït més a Barcelona o a Madrid i amb relació al nombre d'habitants, el creixement ha estat més gran a Segòvia o Toledo. Cal contextualitzar les grans afirmacions i els judicis sumaríssims que s'han fet a propòsit del País Valencià. València no és l'epítom de la corrupció ni del malbaratament. S'ha convertit el País Valencià en boc expiatori de la crisi espanyola. S'ha vist molt clar en el cas de la reestructuració financera, on pràcticament s'ha responsabilitzat Bancaixa de tots els mals de Bankia

—**Davant d'això, però, tampoc a València hi ha hagut una resposta contundent...**

—Al llibre faig una anàlisi quasi sociològica sobre quina és la relació entre València i Espanya. Segons un estudi recent de la companyia d'assegurances Arag, el País Valencià es troba entre les quatre comunitats autònomes que més desconfiança generen. Inspira seguretat a només un 12% dels enquestats. És molt curiós comprovar que Espanya desconfia de València, d'una València que, justament, en el seu himne regional, té una frase que diu "per ofrenar noves glòries a Espanya"! Què passa perquè un país com el valencià, que té aquesta frase en el seu himne, siga vist amb una desconfiança tal?

“El País Valencià no ha estat una regió substancial per a la configuració de l'estat”

—**Segons expliqueu al llibre, aquesta desconfiança ve de lluny...**

—Fa cent anys la polèmica era la mateixa: l'Espanya criticable era la mediterrània perquè es tenia la percepció que era una Espanya lleugera, frívola, poc fiable... Fou una visió que contribuïren a alimentar Valle-Inclán i Unamuno. En aquest sentit, hi ha una certa connexió entre la percepció que es tenia aleshores i la que es té ara. Després, el País Valencià no ha caigut ni bé ni malament a Espanya, simplement ha estat i és el gran desconegut. No ha sigut, per dir-ho d'alguna manera, una regió substancial per a la configuració de l'estat; se l'ha identificada indistintament amb la idea del “Levante feliz” que va fer fortuna durant la Guerra Civil i el franquisme.

I això ha estat així a pesar de la importància econòmica que ha tingut el País Valencià en la modernització d'Espanya i que no li ha estat suficientment reconeguda. No s'ha de perdre de vista que fins que les divises dels emigrants i del turisme van arribar a Espanya, la principal aportadora d'or i de divises a l'economia espanyola fou l'economia valenciana a través de l'exportació de la taronja. Durant bona part del segle XX, Espanya ha viscut gràcies a l'economia valenciana: en primer lloc perquè era la subministradora bàsica de divises i perquè els impostos requeien sobre l'activitat exportadora valenciana. Durant molt de temps els valencians hem donat molt més que no hem rebut d'Espanya. A hores d'ara és prioritari revisar el sistema de finançament

—**Cal reconèixer, no obstant, que els valencians han optat per opcions polítiques que no han sabut posar en valor això davant Madrid.**

—No, no ha existit abans i no ha existit avui. Crec que no basta amb denunciar el dèficit de finançament. La gran responsabilitat de qui ha governat és no haver cridat a la mobilització social

i política per canviar aquest règim injust de finançament. No basta amb encarregar informes per a demostrar el dèficit financer del País Valencià, sinó que cal passar a l'acció. Els partits polítics tenen molta responsabilitat en això.

—**En els últims 18 anys, el poder polític ha estat patrimonialitzat per la dreta. A l'esquerra li han quedat els marges per a una crítica que sovint s'ha centrat a alimentar els estereotips que ara ens tiren en cara des de Madrid. No hi ha hagut un cert error d'estratègia de l'esquerra?**

—Crec que la gran virtut del PP ha sigut saber construir un relat que ha complagut a l'elector. Ara estem en un moment molt interessant perquè aquest relat que ha fet servir durant 18 anys ja no li serveix. El futur electoral del País Valencià dependrà de quines siguen les respostes que les altres dues forces polítiques donen a la societat i de com el PP modifica el seu discurs.

Pel que respecta al passat, crec que els partits de l'oposició es van equivocar quan van centrar tota la seua crítica en els grans esdeveniments. Aquests van articular en bona mesura el relat del Partit Popular i l'electorat, a falta d'altres alternatives, ho va abraçar com una alternativa a un sector industrial que s'enfrontava a les dificultats derivades de la globalització. Dit això, el problema amb els grans esdeveniments no eren els grans esdeveniments en si —que podrien haver tingut efectes modernitzadors i transformadors— sinó el fet que al darrere no hi haguera una estratègia global. Els grans esdeveniments s'han deixat caure sobre el territori valencià com si hagueren de germinar espontàniament.

—**Vós dieu que la qüestió del finançament és cabdal. Tenint en compte que la imatge que la majoria d'espanyols té del País Valencià és la que es va transmetre en el “documental” de la Sexta Resacón en levante, com va ara un dirigent valencià a Madrid a guanyar-se l'opinió pública espanyola i demanar un finançament més just per als valencians?**

—*Resacón en levante* fou un error, ja que ofería una visió parcial que ignorava totalment que cada valencià rep 200 euros anuals menys que la mitjana de l'estat. La col·laboració d'alguns polítics per donar-li gràcia al reportatge no fa més que reforçar la

imatge del País Valencià com a cap de turc d'Espanya.

Dit això, és curiós observar com una part de l'esquerra i de la dreta espanyola s'han posat d'acord per a criticar el País Valencià, per a fer-lo responsable de la crisi. Tots els mals de l'economia i de la societat espanyola semblaven concentrar-se aquí, tant per a uns com per als altres. Es diu que l'aeroport de Castelló no té avions, però s'ignora que el de Ciudad Real està en la mateixa situació; o que el de Vigo és un desastre econòmic; o que hi ha un ascensor sense edifici al Palma Arena. Jo apunte en el llibre que en realitat el País Valencià reproduceix el comportament espanyol, però més exagerat: quan Espanya va bé, al País Valencià li va millor; i quan Espanya va mal, al País Valencià li va pitjor.

—Tot plegat, aquesta imatge negativa que a Espanya es té de València també té a veure amb la irrellevància de qui ens representen a Madrid...

—Sí. Sóc dels qui pensen que els valencians tenen molt clar quin és el mapa, quina és la imatge cartogràfica del País Valencià perquè fou dels primers regnes a tindre mapa, des del segle XVI. El que no tenim, però, és cohesió, fortalesa interior, la qual cosa explica perquè de portes enfora no ens han pres seriosament: no hem sigut capaços d'explicar què ha representat València per a Espanya i no ens hem fet respectar.

—Això també té a veure amb el tarannà sucursalista de què han fet gala els partits majoritaris...

—Aquesta és una qüestió de lleialtats. A qui es deu la lleialtat d'un partit polític? Quin és el seu autèntic destinatari? La dreta valenciana dels anys 20 i 30 tenia molt clara aquesta qüestió: Lluís Lúcia, Ignasi Villalonga... tenien clar que el seu objecte de lleialtat era el País Valencià. Quan crearen la Dreta Regional València (DRV) tenien clara la importància de l'equiparació del valencià i el castellà i la creació d'una hisenda pròpia. Això marcava clarament quin era el seu objecte de lleialtat. Jo crec que els valencians han de demanar als partits polítics que es definesquen sobre quin és el seu objecte de lleialtat.

—Ens hauria anat diferentment si en lloc del PP haguérem tingut un partit herència de la DRV?

—Aquesta és una qüestió sobre la qual m'agrada reflexionar. Jo tinc la tesi que

FRATSI I CAMPS

el que hauríem de fer els valencians és "tornar abans d'anar". Vull dir que, per a esbossar el futur, ens hauríem de fixar en allò que van representar la dècada dels 60 i dels 70, quan d'una banda apareixen tota una sèrie de pensadors, però alhora hi ha una burgesia compromesa que reclama fer una Corporació Financera del País Valencià i una Corporació Industrial Valenciana, al temps que es dona tot un procés modernitzador. La societat valenciana als anys 60 i 70 es posa en marxa en tots els àmbits, políticament, socialment, intel·lectualment, però també econòmicament. Alguna cosa, però, va passar i va provocar que tot això no fructificara. Jo diria que el gran problema que tenim ara per ara és la desconnexió entre aquesta burgesia efervescent que comença a funcionar als setanta i el que tenim ara.

—Allò que ho curtcircuità fou la batalla de València.

—Efectivament. La *batalla de València* fou una operació teledirigida des de fora per a evitar que l'efervescència general del país fructificara i que la societat madurara en una determinada direcció.

—Siga com siga, i arribats a aquest punt, què n'hem de fer?

—En primer lloc, cal crear una nova narració: saber què som, saber quines relacions tenim amb els veïns, quin paper juguem a Espanya, què volem construir entre tots. Ha de ser una narració que no ha de ser revolucionària sinó evolutiva, què aprofite el bo i millor de cadascuna de les narracions que hi ha.

—Però aquest nou relat el pot ve-

hicular el mateix partit que ha estat governant durant 20 anys?

—És que el relat no és d'un sol partit sinó d'una societat sencera i per tant el relat ha de ser compartit entre els partits polítics i la societat civil.

—Però no hi ha lideratges clars al País Valencià. On són els intel·lectuals? On són els Vicent Ventura, els Adolf Pizcueta? On són les personalitat com Joaquim Maldonado?

—Això arribarà i cuallarà. Els empresaris ja s'estan fent preguntes. Jo ja no em plantejo si ho podrien haver fet abans. Ara es parla sobre model econòmic, infraestructures, indústria... Crec que hem començat a fer-nos les preguntes correctes.

Per una altra banda, cal taponar l'hemorràgia del sistema de finançament. No podem continuar amb el model actual. Cal recentrar els objectius; buscar una altra volta una certa indústria; cercar l'equilibri dels sectors productius; recupear la cultura.

—Per què hauríem de confiar que ens en sortirem? La possibilitat d'una suspensió de l'autonomia per la via de la intervenció econòmica comença a planar sobre nosaltres.

—Això és el resultat necessari de tanta ineficàcia. Necessitem polítics no sols rectes, sinó eficaços. Però l'eixida d'aquesta intervenció no serà fàcil. Només podrà venir de la resolució dels tres vectors que expliquen la tempesta perfecta que patim.

Segurament hem tocat fons i estem en l'escenari més negatiu dels últims anys. Però, si mirem la història, tenim que els valencians n'hem passades de ben grosses i sempre hem tret el cap. Només cal pensar en Gregori Maians, que, en ple segle XVIII, quan havia desaparegut l'autonomia política i financera, els atacs a la llengua i a la societat eren continus, aconseguí treure el cap. O pensa en Teodor Llorente, en el segle XIX, quan el procés de nacionalització espanyola era tan gran que semblava que el País Valencià podia seguir els passos del Llenguadoc o la Provença. O el mateix Joan Fuster, que als anys 50 i 60, quan tot semblava perdut per al redreçament nacional, aconseguí marcar una línia de pensament. No hi ha per què pensar que ara no ens en sortirem.

Violeta Tena